

Д-р Иван Аврамов

КРАТКИ БЕЛЕЖКИ

ЗА СЕБЕ СИ
И НА ДРУГИТЕ
ЗА МЕН

2015 г.

Уводни думи

Настоящите страници съдържат искрена, човешка, сърдечна изповед на един изключителен човек, лекар, писател и общественик Д-р Иван АВРАМОВ. Книгата е оригинална с това, че в нея си дават среща два различни жанра. Това е откровената лекарска размисъл и изреждане на читателски писма – характерен белег за литературната форма епистола. Подобно обединение на жанрове е твърде интересно. Неговата стойност е безусловно убедителна както за твореца, така и за читателите.

Израстнал в здраво семейство с благонравни, християнски добродетели, житейското кредо на д-р Аврамов е добронамереност и уважение към всички хора. Философията на всеобщо човеколюбие го насочва към лекарската професия. Желанието му да помага на нуждаещите се го карат да избере за работа непозната, далечна територия, в която от години има недостиг на лекарски кадри. Започва като участъков лекар в Добруджа, на голям район от единадесет села.

Младият лекар е възхитен от величието на природата. Безкрайната равна добруджанска шир го очарова. Скоро обиква този край и при всяка възможност през живота си, се завръща в него. Превързва се и към обикновените хора. В своите лекарски задължения, той влага човешка добрина, безкористност и силно развито чувство за дълг. Това характерно за него чувство не го напуска нито в късните нощни часове, нито в силните зимни виелици.

Скоро е обикнат от хората, оценен от началници и е награден с желаната специализация в окръжния град.

Студентските мечти се сбъдват. Д-р Аврамов поема по пътя на своята професия. Продължава да влага старание и много труд и успехите не закъсняват. Спечелва житейски авторитет и най-престижно място за своята специалност – университетска кариера. Утвърждава се като висококвалифициран акушер-гинеколог и работи в съответните катедри на медицински институти в градовете Варна, Плевен и филиала в Добрич.

Усвоил всички професионални детайли, д-р Аврамов достойно защитава името на родната медицина и при работата си в пустинята на Либия.

Навсякъде през дългогодишния си труд, лекарят дарява майчини усмивки, внася радост и признателност в хиляди домове. Може би за тази искрена добродетелност е възнаграден с ценно здраве и голяма жизненост. В достолепна възраст той се залавя с литературна дейност. С типичния си плам и сега проявява изключителна творческа активност, за кратък период издава 8 стойностни книги. Творбите му са от различни жанрове и обогатяват нашата книжнина. От тях блика обич към хората и любимата му професия, която прегръща още от студентски години. Високата оценка на читателите го импулсира и зарежда с творческа енергия.

Смисълът на своя достоен живот д-р Аврамов намира в благодатния труд, в който доминира оптимизъм и човеколюбие. С богатата си житейска мъдрост и успешната си писателска дейност, този заслужил човек с право е приет в клуба на бълските писатели – лекари. Неговият достойно извървян живот е пример за поддръжание.

Пожелавам му отлично здраве и творческо дълголетие!

Проф. д-р Ганчо ПАПУРОВ

Бележки за себе си

Всеки човек пази съкровени неща в своето вътрешно „АЗ“. Това са моменти и размисли, които никога не е излагал пред никого. Те са неразделна част от неговата същност. За едни това са незначителни частици, а за други по-богат интересен материал оказал се решаващ за житейския им път. В същината на човешкия живот се включва и себепознанието. От точните лични преценки всеки разбира най-добре за своите действителни възможностите. Така се очертава и посоката, по която личността трябва да върви. Освен това, в края на житейския си път, е добре човек да си дава оценка за всичко постигнато и пропуснато.

Въздържам се от автобиографични данни, тъй като те са описани в моята книга „Клетвата“ и обхващат още най-ранно детство. Ще се спра предимно на моментите, оказали влияние при оформянето ми като личност и професионалист, също и на особеностите на характера ми благоприятствали трудовата ми дейност.

Две думи за моите родители. Баща ми е от селско семейство в Родопите. На 7 годишна възраст загубва баща си. Остава сирак с още 4 по-малки братя и сестри. От детство привиква към насъщния труд. Отраства и учи в пловдивско сиропиталище за сираци. Поради добрия си успех е преведен също на държавна издръжка в пловдивската духовна семинария. Ръкоположен е за свещеник в гр. Първомай, където съм се явил на бял свят. Родът на

майка ми е от гр. Копривщица, заселил се след освободителната война в Пловдив.

Като малък съм бил доста буен и палав. Многобройните ми лудории, завършващи с малки и големи наранявания на глава, ръце и крака, са били твърде чести. Това е наложило ограничаване пускането ми на улицата. Навън винаги е трябвало да бъда под контрола на сестра си, по-голяма с четири години. Тя, естествено се събираше с момичета, а аз я следвах и навсякъде правех пакости. Нямаше ден без тя да се оплаче от мен. Спомням си веднъж, когато бяхме у нейна приятелка да слушаме приказките от радиопредаването „Детски час“ (още нямаше радиоапарат). Въпреки интересно разказваното и представено приключение, аз непрекъснато обикалях стаята, любопитствах да разгледам, да пипна всеки предмет в непознатата къща. Това не се одобряваше от дядото на момичето, който ми показа лъскава 5 ледова монета с думите : „Получаваш я, ако останеш на стола само пет минути. Ето часовника“. Въпреки голямото ми желание да притежавам парата, не можах да я спечеля. Преди изтичане на дадения срок, бях скочил от стола и сновех из стаята и коридора. Още от дете съм показвал преголямо любопитството и любознателност.

Когато сестра ми тръгна на училище, аз проявявах на воля своите лудории. Баща ми успя да уреди с учителя на първи клас понякога да посещавам техните часове. Бях дребен - нисък, слаб и спокойно се събирах на чина между сестра ми и съученичката ѝ. Тези дни на предсрочни училищни занятия оказаха голяма роля върху изграждане на личността ми. Там ставах много мирен и спокоен. Слушах напрегнато и попивах всичко казано

и показано, като един прилежен ученик. Посещенията в класната стая ми бяха твърде интересни, неусетно научих азбуката и започнах да чета. Освен от пъстрия буквар, в къщи четех и заглавията във вестници, отначало с поедър шрифт, а постепенно всички. Майка ми, която през ученическите години се занимаваше с мен, се радваше и гордееше с постижението ми. Пред близки дошли на гости, тя не пропускаше да ме похвали. Разбира се, те не вярваха и смятаха, че съм назубрил определен текст. Но баща ми подаваше вестника и молеше гостите сами да посочат текст, който да прочета. Смайвах всички скептици. Аз обаче, приемах нещата за съвършено нормални и не обръщах внимание на получаваните одобрения. Нямам спомен да съм се хвалил за наученото в училище. Още оттогава, у мен остана един голям респект към всички учебни заведения.

Така от ранно детство можех да чета купуваните от родителите ми приказки с картинки и малки книжки. Не мога да забравя бурната си детска радост от един коледен подарък. Под украсената елха намерих книга с красива, цветна, твърда корица, която ме направи щастлив. Прегръщах я и радостно подскачах, викайки с възторг: „Ян Бибиян, Ян Бибиян, това е Ян Бибиян на луната“. Причина за въодушевлението ми бе, че бях виждал книгата на витрината на близката книжарница и от месеци мечтаех за нея.

Като ученик, естествено часовете по четене ми бяха скучни, но всички останали предмети, учителят г-н Генов успя да направи извънредно привлекателни. Този високоинтелигентен човек на средна възраст, със сини добродушни очи и богат преподавателски опит, за мен бе като

един вълшебник. Преди всичко, той успя да прекърши моята изключителна палавост и изгради съзнателна (не породена от заплахата) ученическа дисциплина. Втората му голяма заслуга – отвори пред мен вратите на непознати до тогава науки, в които аз навлязох с присъщото си детско любопитство. Всички предмети така ме впечатляваха, че не можех да ги степенувам. Неговото достойнство бе с изключителна важност за бъдещите ми многострани интереси и благодарностите ми към него са преголеми.

Истинската ми страст към книгите се породила, по-късно. Един ден, татко ме заведе в библиотеката на читалището. Библиотекарят, негов приятел, ми избра някакъв комикс с картини за индианци. Четях и препрочитах много пъти даденото списание и детското въображение ме пренасяше, в непознати пространства, при войнстващи индианци, на лов за диви коне и бизони. Връщайки книгата, изказах възхищение от прочетеното. Познатият ми вече чичо Митко, се засмя и каза, че ще ми дава и по-големи интересни книги. Прибрах се с „Оцеола“ от Майн Рид. Не зная колко пъти я четох за да задоволя детското си въображение. След това изчетох доста произведения от същия автор. Новите светове, които откривах в книгите, промениха хода на моето детство. Постепенно предпочитанията ми към тях надделяваха пред популярните за времето детски игри на челик, на стражари и апаши и други занимания. Събиранията с приятелките на сестра ми вече станаха безинтересни. Тук, в читалището, незабелязано стана моето „книжовно кръщение“. След това, като гимназист, студент или лекар, за мен библиотеките бяха „Светая светих“. Любовта ми към книгите, желанието за повече знания останаха моя втора природа до дълбока старост.

След 4-то отделение се преместихме в гр. Пловдив. Баща ми бе назначен за домакин на новооткритото сиропиталище за 100 сираци, издържано от митрополията. Сам израстнал в такава среда, той приема службата, въпреки изключителните трудности при осигуряване с хранителни продукти през недоимъчните военни години. Продължих учението си в образцовата за времето в Пловдив I-ва прогимназия „Карнеги“.

Праз януари 1944 г. по време на поредната бомбардировката на София, бяха хвърлени бомби и в нашия град. Общата паника наложи и сиропиталището да се евакуира. Заминахме за манастира „Св.св. Петър и Павел“ край с. Баткун, Пазарджишко. Продължително време живях непосредствено в средата на сираците, деца на моя възраст. Заедно учихме, заедно се хранихме и лудувахме. След 9-ти Септември институцията бе закрыта, а питомците върнати по домовете си. От тогава, у мен остана умениято да общувам с хората, качество така необходимо през следващите години на живота ми.

Още като ученик четях литература от всички жанрове, но интересът ми бе най-голям към *историческата тематика*. Търсех и жадно поглъщах разкази и романи на известни наши творци, пишещи в тази област, като Константин Петканов, Фани Попова-Мутафова и други. След много години, преминавайки в пенсия, отново и отново те ми доставят голямо удоволствие. Историческата литература оформи и интереса ми към музеите и всички старинни сбирки. Пловдив бе богат на такива. Помня как с дни обикалях, разглеждах, коментирах древните останки по тепетата. Момчешката ми фантазия виждаше обсади, битки, облаци от стрели, пожари и възторжени по-

беди. Споменатото увлечение запазих и като възрастен. По-късно, когато заживях в черноморския град, се увлякох по историята на гръцката колония Одесос. С интерес изучавах праисторически находки и паметни източници в музеи и библиотеки. Прерових хиляди написани страници от историята на този древен български град. Събрах и подредих важните моменти от античност, средновековие и съвремие и се роди историческият ми „Триптих за Варна“. Пристрастието ми към тази наука се прояви и при първото ми посещение в Италия. В пътеписа си „Седем дни в Италия“ с възторг описвам разгледаните старини и бляскави произведения на ренесансовото изкуство в посетените градове Рим, Флоренция и Верона. Дори днес, ако трябва да избирам филми от телевизионните програми винаги предпочитам тези с исторически сюжети.

Израстнах в семейство с православни религиозни традиции и още от дете се запознах с християнските добродетели. Растях, възмъжавах с тях и те заеха основно място в изграждащия се младежки мироглед. Сега си давам сметка, че благодарение на тях, у мен са оформени черти като: скромност, изпълнителност, смирение, търпимост и любов към всички хора. С тях се отличавах от болшинството си връстници, които проявяваха характерните за времето, дръзка младежка активност, високо самочувствие и шумна агресия. Може би тук се корени причината за по-оскъдно общуване със съученици и състуденти, а истинските ми приятели, с които споделях се броеха на пръсти. Споменатото обстоятелство, не ми попречи по-късно да бъда общителен и с непознати хора. Попаднал в неизвестно обкръжение, в добруджански

села и чужди градове като Варна и Толбухин, откривах точния подход за контакти. Това бе оценявано от околните и намирах място в обществения живот на средата.

От малък съм силно емоционален и чувствителен. Бях на 12-13 годишна възраст, когато станах свидетел на събитие, което остана паметно за цялия ми живот. Бяха първите няколко месеца след деветосептемврийската еуфория. Един ден в къщи, бяхме сами с майка ми. Баща ми бе заминал за родното си село, а сестра ми - на училище. Изведнъж шумно, с непрекъснати закани в дома ни нахлуха двама младежи въоръжени с автомати. Търсеха татко за да го арестуват и „изчистят“. Мама обясняваше, че не е в града, но те не вярваха и с насочено към нас оръжие крещяха: „Гадове, сега ще ви избием всички“! Сгъшен в майка си треперех от страх, без да разбирам какво става. След претърсване на цялата къщата (включително таванското помещение), новите милиционери в цивилни дрехи се убедиха в отсъствието на баща ми. Отидоха си с гръмки закани, че ще дойдат пак. Дълго време бяхме в шок от преживяното. Мама не знаеше какво да отговоря на въпросите ми. Вечерта разказахме за събитието на живущия в съседство чичо Асен (брат на баща ми), който имаше офицерски чин в милицията. Той ни извика да нощуваме у тях, а на другия ден ни обясни: Били момчета от гр. Първомай, където баща ми е преподавал вероучение. В хаоса на събитията, чули популярната за това време мисъл „Религията е опиум за народите“, и сами решили да се справят с раздаващия опиум. Оръжието им давало голямо самочувствие. Веднага са взети мерки, като младежите били освободени от участъка. Случаят завърши без повече да се говори за него, но преживеният стрес

остави дълбоки следи в детското ми съзнание. Много пъти се замислях върху споменатата случка и винаги ме обхващаха тръпки. В следствие научих за близо 20,000 безследно изчезнали през този размирен период.

Споменът за описания инцидент дълго време ми даваше материал за размисъл. Растях запален от идеите на новото време, но чувствах отрицателното отношение на обществото към религията и нейните служители. Като дете на такъв, аз бях чужд за всички колективи. Дори имах състуденти, които избягваха контакти с мен, за да не си навличат негативи в автобиографията. Разбирах добре своята трагедия! Просперитетът на всеки млад човек минаваше през комунистическата партия. Такова беше статуквото на създаденото общество. Затова по-късно, на два пъти непосредствените ми началници, които ми мислеха доброто, ме съветваха да подам молба за членство. Дори при гарантирани силни, необорими поръчители не направих това – отказах. Може би припомнянето на описания, незаличим ден, когато станах свидетел на „войнстващ атеизъм“, ме отблъсна от всякакви партийни пристрастия.

Съзнавах, че лишавам себе си и наследниците си от определени житейски привилегии, но вече знаех колко злини е донесла политиката на човечеството. От малък бях възпитан да обичам хората, да правя добрини. Лекарската професия ме учеше да ги лекувам и бдя над тях, а не да се меса в партийни игри. Макар и неоценен, отхвърлен от обществото, избрах пътя на запазено човешко достойнство и честност. Вътрешният конфликт ме терзаеше постоянно и навсякъде. Това бе една душевна болка, която таях дълбоко в себе си, макар да не я заслужавах. Не можех

и не исках да да я споделя с никого, тъй като няма да бъде разбран и никакъв съвет нямаше да ми помогне. Тази тревога ме напускаше само по време на професионалното ми ежедневие. В родилната зала или операционната, в кабинета за прегледи или при леглото на консултирана болна от други отделения, се откъсвах от тежката горест и намирах забрава. Напрегнатото ми ежедневие, спешните случаи в окръга, нощните дежурства и повиквания ми помагаша в това отношение. Винаги се стараех да бъда скромни и незабележими. Както казва народа: “По-тих от водата, по-нисък от тревата”. Бях опознал човешката завист, злонамереност и гледах да не попадна в полезренито на обществото. Грижех се с любов за болните, дарявах щастие в домовете, предавах знания и опит на младите колеги, пишех научни трудове. Считах, че така ще бъда запазен от незнайните ветрове на времето. Днес оценявам, че ежедневният труд и жизненият ми характер успяха да ме съхранят.

Винаги твърдо съм отстоявал решенията и плановете си, които се научих да правя от ученически години. Този навик съм запазил и до днес. Правилното разпределение на времето ми носеше успехи в университета и при задочното следване. Дори при други напрегнати житейски ситуации като: тежкия изпит за специалност, защита на дисертация, подготовка за викторини, за изнасяне на лекции пред различни аудитории, при специализацията ми в чужбина, или за издаване на статии и книги - методичното програмиране винаги ми беше от полза. Благодарение на него намирах време за всички мои разностранни дейности. Не пропусках ден, без да отчетя извършена задача. Успоредно с горното, успешно прилагах и друг полезен навик – самоконтрол на всичко свършено.

Системният разбор на всяка задача, позволяваше да се ориентирам към причините за забавянето и къде трябва да насоча повече усилия. Разбирах, че с тези привички постепенно се приближавах до работохолиците, но те ми бяха полезни.

Искам да се спра на попадането ми в далечната и непозната за мен Добруджа, защото това бе решаващ момент от житейския ми път. През студентските години се бях ориентирал към специалността акушерство и гинекология. Посещавах редовно научен студентски кръжок по дисциплината. Исках да разширявам познанията си в тази област и давах доброволни дежурства в клиниката. Успях да усвоя и много специфични практически прийоми. Бях взел твърдо решение за професионалното ми ориентиране, да работя като акушер-гинеколог! Трябва да стана добър специалист като моите учители от университета! Нещата, обаче се развиха по съвсем неочакван сценарий.

Пред комисията при разпределение на завършилите лекари, пожелах акушерско място, независимо в кой град на страната. Казаха ми, че в момента няма свободно ординаторско такова, а да взема село с родилен дом, където ще използвам знанията си. Това ме свари неподготвен и замълчах, без да посоча конкретно желание. Присъстващите представители на окръзи започнаха да ми предлагат редица непознати села в шуменско или кърджалийско. Аз стоях безмълвен. Тогава ректорът ни – проф. Тодор Захариев направи иронична забележка, че пловдивчани не могат да отидат толкова далече от родния си град. Почувствах се обиден и внезапно, съвсем спонтанно, взех решение.

На стената бе окачена голяма карта на България със забити топлийки на селища с вакантните лекарски места. Отидох до нея, огледах максимално отдалечените от Пловдив и извадих една почти до румънската граница като казах: „Тук ще отида! Да види ректорът, че пловдивчани могат да работят и много далеч!“. Това бе село Спасово, Генерал Тошевска околия в Добруджа.

Този избор се оказа неочакван за комисията, за родителите ми и най-вече за самия мен. Реакцията на домашните ми естествено бе неодобрителна, бурна, придружена дори със сълзи. Братята на баща ми, стари комунисти, казаха, че преди 9-ти са били изпращани по тези места на заточение. Значи, аз отивах на доброволно заточение!... Замислих се. Никога не бях ходил в посочения район. Не знаех нищо за историята, географията и климата на Добруджа. Да не говорим за нейното население. С други думи – пълна „*Tabula rasa*“¹. Едва ли има нещо по-угнетително и трудно от тази ситуация за един млад лекар, започващ своето лекарско поприще! Освен всичко, в тази област се насочвах предимно завършилите софийския университет, т. е. и колегите ще бъдат непознати. Колкото повече разсъждавах за емоционалната си постъпка, толкова повече се убеждавах, че съм сгрешил. Къде отивах?... Сам в непознат и далечен район, при незнайна житейска действителност. Без никакъв професионален опит – това е нещо повече от заточение, то е истинско самоубийство. Упреквах се за моята необуздана реакция. Но, вината беше моя и нямаше на кого да се сърдя, такава е била съдбата ми, която трябваше да следвам! Не молих ни-

---

1 „*Tabula rasa*“ – латинска сентенция със значение на неизписана, чиста дъска, без никаква информация.

кого за съдействие, не търсих връзки и ходатайства. Бях млад и твърде горд. Чичо ми, Асен Аврамов, като майор в окръжното управление на МВР, имаше доста връзки. Той бе уредил среща с окръжния лекар на Пловдив, на която да се потърси село в пловдивски окръг. Но, отказах и този вариант - не отидох на този разговор. Нужно бе сам да нося отговорността за решението си!

Съзнавах ясно, че поради господстващите предразсъдъци ме очаква пълна безперспективност. Срещу това не можех и не исках да се боря. Все едно да изпадна в комичната роля на Дон Кихот в борбата му с вятърните мелници. Трезвият ми ум подсказваше, че единствената ми възможност е само една – постоянен и много упорит труд. Това трябваше да бъде **моята стратегия на оцеляване!** Смятах, че мога да я осъществя с хуманната си лекарска професия, с милостивото си сърце и обичта ми към хората. Имах някаква малка смътна надежда, че все някога, някъде този труд ще бъде оценен. С подобно принципно решение, което в никакъв случай не мога да определя като чувство на малоценност, приготвих оскъдния си багаж за напускане на родния дом, за заминаване към далечния край. Отправях се нанякъде без да зная какво ще ми донесе бъдещето. Пътят ми към него минаваше през едно добруджанско село и аз трябваше да го извървя.

В продължение на 25 години бях живях при родителите си. Наблюдавах живота само от домашния прозорец. Сега ми предстоеше да навляза в него. Да се сблъскам и опозная цялата житейска реалност. Всичко което си представях за нея, успехи и поражения, радости и огорчения, постижения и неудачи се събираше в една

единствена дума – НЕИЗВЕСТНОСТ. Тръгнах по дългия си път с тази неизвестност и знанията, добити от университета. На всичко останало, което ми предстоеше, щях да се уча „в крачка“. И подчертавам: сам, съвсем сам! Без родителски и приятелски съвет, без роднинско съчувствие, без познати, дори колегиално напътствие. Ей така, сякаш паднал с парашут от нищото направо в селска здравна служба. Предстоеше ми твърде сериозна среща с действителността – сюжет достоен за всяко писателско перо. Дано се сбъднат думите на майка ми, че късметът върви с мен, защото денят когато съм роден е бил събота. Животът е пред мен – той ще покаже.

Първото ми впечатление от непознатия край беше неговата природа. Свикнал с планинския пейзаж от недрата на Родопите (селото на баща ми), сякаш бях попаднал в приказен свят. Безкрайният простор се ширеше пред очите ми до хоризонта, никъде не виждах ограничаващи го височини, хълмове или планини, които да хвърлят сянки. Блесналите необятни поля на Добруджа ме плениха със своето непознато величие, красота и мащабност. Романтичната ми натура не остана чужда към нейните прелести и скоро, много скоро се привързах към нея и я обикнах! Тя остана в съзнанието ми за винаги такава, каквато я видях: със сурова зима, с прелестно красива пролет, с щедро, богато лято и щастлива, весела есен.

Напразни останаха и неясните опасения за хората, сред които ще попадна. Оказа се, че добруджанци са добри, тихи, скромни труженици, които ценят лекарския труд. Професията ми позволяваше и се докосна не само до болните тела, но и до душите на пациентите. Разбирах ги и откликвах на тяхните емоции, скърби и радости. Бях

всеотдаен към болните. Давах всичко, което знаех за тяхното здраве и добруване. Отнасях се към тях с човешка обич и сърдечно съчувствие. Ежедневието ми бе бурно и интензивно. Не се съобразявах с работен график, с атмосферни условия, с нощна почивка и сън – винаги при нужда бях при тях. А те бяха много, от единадесет села. В родилния дом ставаха годишно по 70-80 раждания, броят на малките деца бе голям. Твърде трудоемко беше и провеждането на всички имунизации, включително на учениците. Може би часовете на почивка през тези дни, бяха само пътуванията с двуколка между отделните села.

Понякога самотата ми тежеше. Нямахме с кого да се посъветвам за непрекъснатото растящите задачи. Затова, хвърлях повече младежки сили и ентузиазъм в работата си. Газенето на лепкавата черноземна кал, пътуването по прашните пътища, борбата със снежните виелици ми носеха чувство на удовлетворение и пълноценност. Градското дете се превърна в истински мъж. Изпитвах радостно вълнение от точно поставена диагноза, от правилно дозирано лекарство, от излекуване на пациентите. Тези първи години от лекарската ми практика се запечатаха в съзнанието ми. Усмивката на майката, чието дете е спряло да плаче, мълчаливият благодарствен поглед на облекчения старец, приятелското доверие в очите на децата и обикновените прости думи „*Докторе благодаря*“ не се забравят цял живот. Работих с тази човешка душевност и бях доволен, че мога да бъда полезен на хората.

Годините прекарани на село, останаха незабравими за мен. Тогава разбрах величието на лекарската професия, а също и искрената, топла благодарност на излекуваните. Всеки ден се сблъсках с това чувство и изпитвах

радост и доволство. Подобно усещане в града е нищожно. То се смесва с нечии завистливи интриги и вгорчавя лекарската радост. Непрекъснатият контакт с обикновените хора на село поражда в сърцето на лекаря и голямо човеколюбие – черта абсолютно необходима за тази професия. Не съжалявах, че записах медицина, че избрах Добруджа. Доволството от извършения труд, доверието и признателността, които намерих ме правеха щастлив. И само след няколко месеца вече не се чувствах чужденец.

Обикнах хората край мен, срастнах се с действителността, сякаш винаги съм живял на това място. Привързах се към него, защото тук намирах всичко необходимо за един живот – признание за труда ми, уважение, благодарност, разбиране, радост и несгоди, редуване на неудачи и успехи. Да, на това място открих истинския живот! Осъзнах, че Добруджа се е превърнала в моя втора Родина, където се реализирах като лекар, като човек. От тук нататък, навсякъде ще се чувствам чужд, затова prestaнах дори да мисля за връщане към Пловдив. Наистина, там при сестра ми бяха възрастните родители. Но, нали и птичето като отрасне, напуска родното гнездо? Прави свое такова на друго място, където отглежда малките си. Те от своя страна, в обозрим момент също изхвърчават навън и поемат своя път... Приемах този природен закон като валиден и за хората. При тези мисли сякаш тежест се смъкваше от плещите ми. С вдъхновение и някаква допълнителна страст се посвещавах на работата си, тя не ми тежеше, бях доволен и честит.

Селският лекар е за всичко – за лечение, за помощ, за утеха, упование, спокойствие и надежда. Това е голяма тръпка за лекарския труд. Хората разбираха искреното

ми, човешко желание да им помогна и ми се доверявах. Разказвах проблемите си, търсеха съветите ми. Бях лечител и душевен консултант. Живеех с болките и вътрешния мир на хората около мен. Затова и те се привъзваха, уважаваха ме и почитаха. Дори след много години, когато минавах през селата с кола, бях канен във всяка къща. Някои се сърдиха, ако прескоча дома им. Това уважение не се забравя!

Напускането на селото беше за мен неочаквана щастлива развръзка. Съвсем закономерно се класирах на първо място в окръга на прегледа на здравните служби, в чест годишнината на 9-ти Септември. Това бе заслужено следствие на положения безкористен лекарски труд. Абсолютно всички многобройни показатели, от нулевите обща и детска смъртност до най-дребния такъв - отчетен членски внос за Българския Червен Кръст, се оказаха на завидна висота. Съобщиха ми новината по телефона, а началникът на Окръжния здравен отдел ме повика във Варна за получаване на награда. Това беше последен модел радиоапарат, за който трябваше да се разпиша. И тук, на малкото тържество в моя чест като окръжен първенец, се случи едно дългоочаквано събитие. Пред цялия персонал на отдела отказах да подпиша и приема определеното отличие. Учудените погледи на присъстващите ме гледаха с изненада. Със свито сърце заявих, че се отказвам от всяка материална награда. Интуицията ми подсказваше, че сега е момента да поискам специализация по мечтаната специалност. Изразих това мое голямо желание, като очаквах и любезен отказ, защото все пак, аз бех чужд сред тези хора. За голяма изненада, чух силния гърлен смях на началника – това било най-лесно изпъл-

нимо. Не повярвах на ушите си! Студентската ми мечта ставаше реалност.

Моментът беше повратен в живота ми. Селският стаж приключи без да съм забогатял. Нямах влечение към парите и не ги спечелих. Не съжалявах за това, защото придобих необходимия ми престиж. От селски лекар правех голяма крачка до специализант. Непознатият на никого чужденец, влизаше в окръжната болница на град Варна. Слабо е да кажа, че бях щастлив – аз тържествувах! Моят житейска философия се оказа успешна. Без роднини и връзки, трудът, на който бях заложил, ми отвори желаните врати. И при следващите ми стъпки в живота, той винаги беше решаващ фактор в моя път.

Така навлязох в лекарското си поприще, за което мечтаех от студент. Следвах години на упорит труд в медицински университети на градовете Варна, Плевен и филиала в град Добрич. Усвоявах необходимите лечебно-диагностични, научно-изследователски и преподавателски задължения. За успехите говорят 135 научни труда, 25 от които отпечатани зад граница и множество презентации на наши и международни изяви. По това време имах и други постижения. Взех трудния изпит за специалност, завърших задочно второто си висше образование и шестмесечен курс по английски език с откъсване от работа. Посетих три курса в института по ендокринология – София и няколкомесечна специализация в едноименния институт в Москва. Подготвих и защитих дисертационен труд, получих свидетелство за изобретение. На проведената Национална викторина за живота и трудовете на Вл. И. Ленин, от представителите на 30 окръга се класирах на първо място. Две години бях председател на град-

ския комитет на движението за трезвеност във Варна.

През всичките си творчески години смисълът на живота ми беше моята професия.. Постоянната ми цел е била, непрекъснато да се усъвършенствам, да мога безгрешно да прилагам в практиката всичко научено от теорията. Разбихах, че само така мога да бъда максимално полезен за обществото. Всичко останало бе на заден план. Не ме вълнуваха постове, титли, нито слава, нито пари – неща, които после разбрах, че за мнозина колеги са били приоритети. В професионалния си път имах естествено и трудности – малки, големи и непредсказуеми, но никога те не ме спряха, а ги преодолявах.

Сравнително рано се отказах от научна тематика, знаех ясно – пътят на иерархическата стълбица за мен е затворен. Вечният ми стремеж да помагам на хората намери израз на доволство в нещатните и неплатени задължения на окръжен акушер-гинеколог. И тук задачите не бяха малко. Наред със следене и отговорност за специфичните показатели на заведенията в окръга, изпъкна необходимостта от повишаване квалификацията на кадрите. Специалистите от моя профил се броеха на пръсти. Всяка година в окръг Добрич идваха разпределени лекари, работеха 1-2 години и намираха начин да се завърнат по родните си места. Местните кадри, от нашата специалност бяха недостатъчни. Наложих се да провеждам изпити на колоквиуми при младите лекари за достъп до специалност. Уреждах едномесечна работа на колегите от районите болници в окръжна база. Организирах конференции и семинари за свеждане до знанието им новости в професията. Отпечатвах и доставях материали с указания за работата на лекари и акушерки. Оказвах де-

нощна консултативна помощ на акушеро-гинекологичните отделения в окръга.

След пенсиониране и приключване на лекарската си дейност, разполагах със достатъчно свободно време и започнах да решавам кръстословици. Това забравено от студентски години занимание значително ме увлече. Даваше ми все нови и нови знания и задоволяваше вроденото ми любопитство. Ежедневието ми през годините бе претрупано с професионални задължения и не съм имал възможност да помисля, че мога да пиша книги. Смятах, че тази дейност е много, много далечна и невъзможна за мен. Авторите на книги приемах за специални хора, които са твърде настрана от моето лекарско призвание. Но, когато стигнах до 75-тата си годишнина и разбрах, че съм в „попрището жизнено накрая“, започнах да проявам все по-голям интерес към мемоарната литература. Разбрах преживените разкази на възрастните и се увличах по тях. В един момент се запитах дали не мога да оставя на поколенията собствените си житейски спомени. За осъществяване на тази идея голяма роля изиграха внуците ми. Понякога им разказвах поучителни случки от живота си, а те казваха: „Дядо, защо не опишеш тези неща, така ще ги забравим“. Израз на тяхната настойчивост беше подаръкът им, преносим компютър. „Сега нямаш оправдание, сядай и пиши!“ – смееха се те.

Започнах да проучвам тази непозната за мен техника. Едно вестникарско съобщение привлече вниманието ми: „Районната библиотека в града организира безплатен курс по компютърна грамотност за пенсионери“. Записах се и го посещавах редовно и усърдно. Получената от курса диплома сякаш ми даде самочувствие и реших

да напиша мемоарите си. Имах нужда от конкретни съвети и помощ. Намерих ги в лицето на добрия ми приятел и колега проф. д-р Ганчо Папуров, известен специалист по ушни болести в медицинския университет. Съветвах се с него, защото има голям опит, издал е доста книги с лирика и проза. Той посрещна идеята ми одобрително и възторжено. Оценката му след прочит на първите 20-30 страници беше повече от насърчителна и аз, скептикът, се въодушевих и увлякох към това начинание. Получавах както забележки, така и одобрения и продължих да пиша. Така се роди първата ми книга „Клетвата“, която има мемоарен характер.

Трябваше ми доста време да се убедя, че наистина мога да пиша художествена литература, нещо което хората да четат и харесват. Беше ми нужно мнението на читателската аудитория. Изпращах издадените книги на близо 40 колеги от нашия випуск, с които се виждахме на традиционните ни срещи. Въпреки изминалите доста години, добрите студентски спомени не изчезват. Остаряващи, пръснати в различни градове на страната, всички ние съхранихме добри взаимни чувства и се уважаваме. Някои от тях ми пишеха и изразяваха своите одобрения на творбите ми. В повечето от писмата получавах положителни оценки за книгите, които ми даваха допълнителни импулси и зареждаха с ентузиазъм да пиша нови сюжети. С изключителна благодарност оценявам тези стойностни за мен изказвания и ги цитирам във втората част на книгата.

Пиших на компютър и всяка година издавах нова книга с мисълта, че може би тя ще бъде последна. Така до днес. Тази дейност запълни пенсионерското ми еже-

дневие, откъсна ме от неприятни възрастови усещания и ми даде сили и амбиции за нови творения. Сега, когато ръката ми отслабна за хирургическия нож, се залових с писането, което се превърна в моя вътрешна потребност. Заредиха се книги с различни сюжети и мисля сполучливи. (такива поне са отзивите на читателите). За последните пет години издадох няколко книги. Бързах да пиша, защото навлизах в зимата на живота си. Високите оценки на читателите ме стимулираха и продължавах.

Направеният кратък преглед на моята индивидуалност ме убеждава, че 84 годишният ми живот не е бил пропилян. Разбран или не, похвален или порицан, резултатите на моя труд са налице. Желанието ми през годините е било да бъде в полза на хората и да добави макар и малка, нищожна частица към тяхното битие! Надявам се тези, които лекувах, родилите при мен, моите ученици и познати, както и тези които четат и ще четат книгите ми, с доволство да произнасят името ми. Това е моралната, житейска награда за труда ми, която не се измерва с никакъв паричен еквивалент.

Издадох седем книги, които се посрещнаха добре от читателите. По съветите на моя добър приятел и колега Д-р Петър Костов, вече покойник, добре е да се включа в някои от нашите писателски съюзи, което се счита за много авторитетно. В града имаше три такива организации: Сдружение на писателите – Варна, Съюз на българските писатели – клон Варна и Съюз на свободните писатели, които си оспорваха правата да обхванат всички майстори на перото. Посетих сбирките им, но останах неудовлетворен и разочарован. Долових известни идейно-политически борби между тях, което ме отблъсна. Не съжалявам

за решението си, защото мисля намерих значително по-престижно място.

Бях приет в българския клон на *клуба на писателите – лекари*. Това е международна асоциация за лекари-те, умеещи да пишат поезия или проза със седалище гр. Париж – Франция. Тази световна организация с инициали „**UMEM**“, абривиатура на **Union Mondiale des Ecrivains Medicin** е свързана с известни имена като Арчибалд Кро-нин, Съмърсет Моам, Михайл Булгаков, Франсоа Рабле, Антон П. Чехов и много други. Всички те са допринесли изключително много за литературата и са популярни като писатели, а не като лекари. Случайно или не, значителна част от световните поети и писатели са завършили медицина. Далеч съм от мисълта да се сравнявам с тези гиганти на художественото слово, но само споменаването на това обкръжение, носело някога бяла престилка, е достатъчно голям стимул и импулс за непрекъснат труд над перото.

Писателят може да твори в различни литературни жанрове. Това е негова вътрешна потребност с която раз-полага до живот. Прието е, че всички произведения на писателите са неделима част от културата на дадено об-щество. Следователно, мога да бъда доволен от себе си, защото оставям макар и малка прашинка в тази култура.